

Motion till riksdagen

1988/89:Bo208

av Jan Strömdahl och Gudrun Schyman (båda vpk)
Samhällets ansvar för boendeservice

I tider då servicebehoven ökar är det naturligt att finna nya vägar och former för att effektivt och rättvist tillfredsställa dessa behov. En strategi är att införa privata alternativ där den servicebehövandes ekonomi avgör standarden på servicen, samt att alltmer marknadsanpassa det offentliga utbudet av service.

En konsekvens av en sådan strategi är en fördyring, såväl för samhället som för den enskilde, av servicen – tvärt emot vad dess förespråkare hävdar. All erfarenhet från utlandet bekräftar detta. Detta är väldokumenterat och torde vara uppenbart för samtliga som seriöst sätter sig in i frågan. En annan, lika väldokumenterad konsekvens, är att klyftorna i samhället ökar. De resurssvaga får dålig omvårdnad och service medan de rika klarar sig mycket bra. En tredje konsekvens är att serviceområden där det bara är svaga grupper som behöver hjälpen aldrig blir uppmärksammade och serviceutbudet därmed marginellt eller inget. En fjärde konsekvens är att förebyggande verksamhet prioriteras mycket lågt. Vem har intresse av att förhindra sådant man kan tjäna pengar på? Listan över negativa konsekvenser av en privatisering och marknadsanpassning kan göras mycket lång. Några positiva konsekvenser för det stora flertalet och i synnerhet för resurssvaga är svåra att finna.

Hittills har det funnits en politisk majoritet för att avvisa privatisering inom vård och omsorg. Nya och illavarslande tongångar hörs dock. Som vi inledningsvis nämnde är det viktigt att utveckla servicen, särskilt i tider då behoven ökar. Tillsättningen av ett särskilt organ som hade till uppgift att stödja en sådan utveckling inom boendeservicen, Boendeservicedelegationen, var därför ett lovvärt initiativ. Vissa inslag i den verksamhet som stöds av delegationens pengar går dock ut på att privatisera viss service och omsorg i boendet. En orsak till detta är bl a att Boendeservicedelegationen inte samordnat sitt projektstöd med en ideologisk klar och tydlig linje i denna fråga. Delegationens tid är dock snart avslutad och inför de beslut som ska fattas om handläggningen av boendeservice i framtiden vill vi peka på följande. Mycket av det utvecklingsarbete som nu pågår inom detta område handlar om att det offentliga (stat, kommun och landsting) i olika former för över viss aktivitet till en fastighetsägare. Det heter att fastighetsägaren tar ett större socialt ansvar. Samordning och samverkan är också positivt laddade begrepp som används. I praktiken handlar det dock ibland om en form av smygprivatisering! Hittills har i första hand allmännyttiga bostadsföretag varit involverade men hela den privata fastighetsbranschen väntar med stor

otålighet på att få börja slå mynt av de boendes behov av service och omsorg. Vi har också erfarit att det saknas insikt och beredskap inom kommun och landsting för att hejda denna utveckling.

Mot. 1988/89

Bo208

På bostadsmarknaden råder ett ojämnt maktförhållande mellan fastighetsägare och boende. De förra besitter ytterst en avgörande makt i egenskap av sitt ägande. Att då göra de boende än mer beroende av fastighetsägaren genom att i fastighetsägarens händer lägga det praktiska ansvaret för tillfredsställandet av grundläggande omsorgsbehov är ett allvarligt hot mot de boendes integritet och relativa styrka på bostadsmarknaden. Att skapa en situation där t ex många äldre och handikappade för sin omsorg är beroende av en fastighetsägare innebär att deras möjligheter att värna om och ta kamp för sina rättigheter i boendet kraftigt försvagas. Människor i en sådan beroendeställning är disciplinerade och böjer sig för "överheten". De har för mycket att förlora.

Denna utveckling måste hejdas innan det är för sent. Principen torde vara mycket enkel: Ingen form av service och omsorg som idag sköts av stat, kommun eller landsting får överlåtas på privata fastighetsägare eller förvaltare (inklusive allmännyttan). Konsekvenserna kan bli ödesdigra. Samordning och samverkan där de som behöver service och omsorg får spela en nyckelroll är dock positiv och skall uppmuntras.

Hemställan

Med anledning av vad som här anförts hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ansvaret för boendeservice.

Stockholm den 19 januari 1989

Jan Strömdahl (vpk)

Gudrun Schyman (vpk)